

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 14. De tertio medio ad operandum ex charitate Dei, quod est virtus
Chastitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

perioris conformare ; ita ut peccet contra votum l'aupertatis, si alicui plus vel minus, deterius vel melius tribuat, quàm Superior velit: quia hoc faciendo res Monasterii communes perinde usurpat & dispensat, ut proprias, quasi dominus & proprietarius foret, à nullo dependens.

§. 14.

De tertio medio ad operandum ex charitate Dei, quod est virtus Charitatis.

206. **Q**Uot & quantas curas, sollicitudines, distractiones, tumultus, anxietates, & inquietudines animi pariat conjugium seu Status Matrimonialis, quæ impedire solent, quò minus Deo plenè vacare, & ipsi totaliter adhærere per amorem conjuges possint, docet Apostolus. 1. Corinth. 7. paucis his verbis: *Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Pluribus verò Basilii Epist. 1. ad Gregor. Theologum dicens: *conjugio mancipatum curarum agmen excipit, desiderium prolis, uxoris custodia, domestica procuratio, servilium officiorum constitutio, damna in civilibus contractibus accepta, digladiationes cum vicinis, forenses concertationes, negotiationis alea, agricultura labores: unaquaq, dies suam adfert animo caliginem.* Et in Constit. Monast. c. 1. *Neg, cura ulla, quæ accidere hominibus soleant, graviores, quàm ea, quæ à conjugio profecta, gregatim innumerabiles penè advolant; cum Paulus dicat: Qui cum uxore est, sollicitus est de iis, quæ sunt*

*sunt mundi. Curarum sarcinâ degravatus, & in
filiorum curatione occupatus, infinitas cogitur cu-
ras exhaurire.*

Præterea solent voluptates carnales sive lici-
tæ in matrimonio, sive illicitæ extra illud, cau-
sare mentis hebetudinem, stupiditatem, obscu-
ritatem, cœcitatē; & ineptitudinem intelle-
ctus ad contemplanda cœlestia, ac consequenter
ad Deum amandum, & per voluntatem ipsi ad-
hærendum. Carnalis siquidem animus brutali-
bus concupiscentiæ & appetitibus inferioris ob-
lectationibus addictus, more brutorum & be-
stiarum non nisi sensibilia & carnalia cogitat;
spiritualia verò nauseat & fastidit, nec ad ea per-
cipienda se erigere valet; imò sæpè nè quidem
impudentia sibi corporalis valetudinis, Bono-
rum temporalium, famæ ac honoris damna con-
siderat & perpendit; quia *Fornicatio & vinum,
& ebrietas auferunt cor. Osee 4. Sicut enim
vinum, & ebrietas eum, qui biberit, mentis suæ
impotem facit; ita fornicatio ac voluptas perversi-
tatis sensum, animumq; debilitat, & de rationali
homine brutum efficit animal:* inquit S. Hierony-
mus in præfat. locum Osee. Et S. Gregor. lib. 31.
moral. c. 17. *De luxuria cœcitas mentis, incon-
sideratio & precipitatio generatur.* Item lib. 4.
dialog. c. 36. *Carnalis delectatio mentem, quam
inspicit, obscurat; ut veri luminis claritatem non
videat; sed undè delectatur inferius, inde caligi-
nem supernam patitur.* S. Basilus in Constit.
Monast. c. 1. ait: *quod voluptatum blanditiis de-
linquens, animi oculos sibi veluti crassissimâ quâ-*

dam nebulâ offusos esse patiatur; vellicatâq; à libidinum fumo mentis acie, excidat à contemplatione rerum divinarum. Denique S. Ephrem de intemperant. hominem voluptatibus deditum sic describit ad vivum: *Fæminarum consuetudine detinetur; suavi corporum colore & pulchritudine irretitur; mulierum obtutu & risu liquefcit; eorum, quæ vigilans aut in somno vidit, recordatione latatur; vultus fæmineos pingit in mente suâ; manuum contrectationes, complexus corporum, implicationes membrorum, dulcedinem sermonum, risus oblectamenta, nutus oculorum, ornamenta vestium, cutis colores, blanditias adulationum, motionum ac gestuum illecebras intemperatus in animo sicut tanquam pictura exprimit & effingit, in eaq; cogitatione fixus hæret, & immoratur. Si librum aliquem de virtute, de pudore, de continentia disputantem audiverit: tristis est. Si gravem Seniorum de rebus utilibus & honestis colloquentium cætum viderit; aliò se convertit: Patrum severitatem fugit: De jejunio sermones averfatur &c. Solet enim carnalis voluptas parere tædium & aversionem rerum spiritualium in animo; sicut experimur in multis sæcularibus, qui colloquia & discursus spirituales conantur omni modo abrumpere, & in mundanos ac illecebratos convertere.*

207. Hæc autem omnia impedimenta tollit & præcavet *continentia* seu virtus *Castitatis*: nam imprimis removet sollicitudines, curas, distractiones & inquietudines multiplices status conjugalis; sicut dicit Apostolus 1. Corinth. 7. *Volo*

autem vos sine solitudine esse: qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Deindè Castitas animum à voluptatibus abstractum facit idoneum ad contemplationem cœlestium, & amorem Dei; sicut testatur idem S. Ephrem de Castit. dicens: O Castitas, quæ delicias, & elegantiam, atq; ornatum corporis detestaris! O Castitas dapium & epularum atq; ebrietatum, inimica! O Castitas quæ verecundia freno oculos moderaris! O Castitas, quæ carnem affligis, & in servitutem redigis! O Castitas, portus tutus ab omni tempestate, in pace & tranquillitate constitutus! O Castitas, quæ cor possidentis letitiâ perfundis, & animæ adjungis alas in cœlum! O Castitas, quæ animum reddis quietum, & à perturbationibus liberum! O Castitas, quæ iustos illuminas &c. S. Basiliius serm. 1. de Instit. Monachor. ait, hominem castum ultra humanæ naturæ fines processisse, & vitæ se instituto à corpore, sejunctæ tradidisse, Angelorumq; conversationem sibi imitandam proposuisse. Siquidem proprium hoc est Angelicæ naturæ, liberum esse à vinculis conjugii, neq; ad aliam ullam contemplandam pulchritudinem animo distrahi, sed oculos in Deos assiduè intentos habere. Propter quod in primitivâ Ecclesiâ illi, qui Deo se totos dedicare & consecrare volebant, à nuptiis & conjugio abstinentes, in perpetuâ castitate vivebant; sicut refert Euseb. lib. 1. demonstr. Evang. c. 8. quod jam tum Ecclesia duplici viâ vitæq; distincta fuerit; quarum una excelsa, sublimiorq; communi vitæ ratione, non nuptias, non sobolem, non possessiones, non opes requirens aut curans, totam se supra hu-

mana vulgariq; extendit, cultui admirabili, cælesti amore, stimulante, Deo consecrata; cuius sectatores tanquam mortali vitâ perfuncti, corpore harente quidem in terrâ, sed animâ per cogitationes translata in cælum, quasi quidam Dii reliquorum vitam ab aliis contemplantur. De primis Monachis à S. Marco & Apostolis hinc inde per orbem terrarum institutis, quos antiquitas *Essæos*, *Essenos*, *Hosios*, & *Therapeutas* appellabat, scribit Porphyrius lib. 4. de *Abstinent.* Conjugium non amplectebantur, sed omnem voluptatem aversebantur, virtuti sibi ducentes, esse temperantes. Et Philo de vitâ cont. *Integritatem amant, & nuptias vitant*: Quisquis enim aut uxoris illecebris irretitus, aut curâ liberorum distractus est, non jam amplius idem, qui prius erat, sed alter factus est, nempe ex libero servus. Atque has ob rationes Ecclesia Catholica Statui Religiosorum; imò quorumcunque Clericorum ad subdiaconatum promotorum statui inseparabiliter annexuit votum solenne *Castitatis*, quo non solum inhabiles reddantur ad contrahendum matrimonium, iuxta c. unic. de voto & voti *Redempt.* in 6. verum etiam obstringantur ad quoscunq; actus impudicos evitandos, externos & internos; ita ut mortale crimē sacrilegii admittant, si voluntariē se oblectēt vel exteriūs tactibus libidinosis proprii aut alieni corporis, osculis, aspectibus, aut cationibus impudicis; aut interiorius cogitationibus, repræsentationibus, desideriiis, vel morosis delectationibus obscenis; quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscen-

dam

dam eam, jam mæchatus est eam in corde suo. Matth. 5. Et juxta S. Augustinum in Reg. Non dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos.

208. Porro quamvis plures sint gradus Castitatis; duo tamen solum ex iis ad incipientes & Novitios spectant. *Primus* est & infimus, cum quis non amplius quidem in cogitationem obscenam aut turpem consentit; attamen frequentibus adhuc & gravibus infestatur tentationibus carnis; quibus in principio non satis maturè resistit; neque occasiones tentationum sollicità cautione declinat. Qui gradus valdè est adhuc periculosus, & lapsui propinquus; ideoq; in eo minimè est subsistendum. *Secundus* gradus est eorum, qui phantasmatis & cogitationibus obscenis nullū prorsus aditum ampliùs concedunt; sed iis statim in principio, dum exurgere incipiunt, maturè obviant ac resistunt; & nè tam facilè exoriri possint, occasiones sollicitè remonent & declinant. Undè studiosè præcavent satietatem in sumendo cibo ac potu, oculorum evagationes, familiaritatem cum secularibus, & præcipuè colloquia cum fœminis & pueris. Quantam autem diligentiam & studium adhibere Novitii debeant, ut hunc Castitatis gradum conscendant, & à periculo lapsus remotiores existant, patet ex eo, quod teste S. Augustino *serm. 250. inter omnia Christianorum certamina, sola duriora sunt prælia Castitatis: ubi quotidiana est pugna, & rara victoria: ita ut qui triginta aut viginti annos se in Castitate, jejuniis*

Cc 5

con.

continuis precibus, in multis item lacrymis & corporis macerationibus discruciarunt, tandem collapsi sint, & in portu (sicut ajunt) naufragium fecerint miserabili prorsus spectaculo; ut inquit S. Basilius homil. 12. in princip. Proverbior. Præterea Castitas virginalis semel amissa, nunquam potest reparari & restitui per quamcunq; etiam poenitentiam & satisfactionem. Cum omnia possit Deus: suscitare virginem non potest post ruinam; inquit S. Hieronymus in c. 5. Amos. Valet quidem liberare de poenâ; sed non vult coronare corruptam. Et S. Basilius lib. de verâ Virginit. Si hoc amittas patrimonium integerrima Castitatis; quamvis illa omnia facias, quæ dixi, cælumq; ac terras & maria & abyssos, immensumq; aerem pervagata fueris? nullâ hoc omnino ratione recuperare jam poteris: quo enim pacto, quod corruptum semelest, jam incorruptum fiet? poenitentia quidem peccatum relaxari certum est: verum quæ corrupta est, quasi inviolata perstiterit, redintegrari omnino non valens, dum vivit, lugebit.

209. Media autem, per quæ conservatur Castitas, sunt in duplici differentiâ: Nam aliqua consistunt in fugâ; alia in actione. Primum in fugâ consistens est, ut fugiamus occasiones illas, in quibus periculum aliquod Castitati prudenter potest timeri, aut quæ aptæ natæ sunt, tentationes carnis in nobis excitare. Qualis procul dubio occasio est consortium, familiaritas, & confabulatio non necessaria, etiam brevissima cum foeminis. Multum habet illecebre, multumq; reberis natura feminea ad omne, quod sit masculini

ni gen
filius
dine
ribus
ralit
tum a
que in
bitu
non n
rum s
tur al
eminn
rum
net:
congr
unqu
aliqua
non p
adege
est; a
extrin
mulie
admo
partic
solent
rabile
fieri p
ditus
tendu
brevi
riam
redire

ni generis contra se attrahendum; inquit S. Ba-
 filius lib. de verâ Virginit. Blandimentum cupi-
 dine voluptatis est femina; & masculo lascivio-
 ribus oculis ad se inspiciendam, illecebram natu-
 raliter suggerit; ac liquidiore voce ad oblectamen-
 tum auris, organi ad instar efficta est; membrorum-
 que insinuatâ mollitie, ac toto prorsus corporis ha-
 bitu & motu ad seductionem formata voluptatis;
 non modò enim loquens mulier, & intuens; ve-
 rum sedens, quoq; & incedens, ob insitam sibi na-
 turaliter adversus masculum vim, hunc ad se
 eminùs attrahit, non secus ac Magnes lapis fer-
 rum. Propter quod in Constit. Monast. c. 4. mo-
 net: Fugienda imprimis cum mulieribus nobis
 congressiones sunt colloctionesque; neq; ad eas
 unquam accedendum, nisi cum gravissima nos
 aliqua ad eas necessitas impellat, & aliter facere
 non possumus. Atq; ipsa etiam ubi nos necessitas
 adegerit, ab ipsis non secus atq; ab igne cavendum
 est; adeò ut quàm ocysimè, nullâ morâ ab istis nos
 extricemus. Quod si quis dicat, ex assiduo se cum
 mulieribus colloquio congressuq; & convictu non
 admodum ladi; hic sine dubio aut maris naturæ
 particeps non est; aut portentum est quoddam in-
 solentissimum, & præter omnî opinionem admi-
 rabile. Et infra: Proinde danda est opera, ut (sî
 fieri possit) mulierum colloquia congressusq; fun-
 ditus fugiamus. Sin id non possit fieri; in eo eni-
 tendum est certò, ut quàm rarissima illa & quàm
 brevissima fiant: Ne ex earum aspectu in memo-
 riam ejus, cui semel nuntium remisimus, libidinis
 redire cogamur. Narrat Cassianus lib. 5. instit.

c. 17. quod tritum olim apud antiquos Patres fuerit adagium, *omnimodis Monachum fugere debere mulieres & Episcopos*; hos quidem, nè ex Monasterio pertrahatur ab eis ad Officium Clericatus; illas verò, nè ad carnis provocetur voluptatem. Nec refert, quod scemina aliqua, quâcum loquimur & conversamur, videatur nobis valdè honesta, devota, religiosa; sitq; etiam reverà talis: Nam utique *pluvia bona est, & bona terra: tamen ex earum conventionione fit lutum, quo homo scædatur*; uti quidem respondet in *vitis Patrum occident. lib. 7. cap. 10.* Quid sanctius in genere scemineo deberet esse ipsis Sanctimonialibus? Nihilominus SS. Patres Concilii Nicæni II. *can. 10.* severissimè prohibent colloquium inter Monachum & Monacham. Concilia verò Turonense III. c. 29. Arelatense c. 7. Et Epau-nense c. 38. præcipiunt, ut Sacerdos Sacrificio Missæ apud sanctimoniales peracto, confestim ac sine ullâ morâ indè discedat; neque aliquos cum illis sermones non necessarios misceat S. Basilii in *Reg. brevior. interrog. 109.* postquam proposuisset: An conveniens sit, *ut Antistes unum cum Antistita sapius in colloquium veniat?* respondet: *quoad fieri potest, danda opera est, ut colloquia quàm rarissima fiant & brevissima.* Causam dat *lib. de vera virginit.* Est enim vehementer astutus is, qui affectum boni in nobis summo studio malignè depravare conatur; furari quippe nostra bona studia & desideria intendit, suâque illorum vice callidè nobis inferere. Ita quibusdam eum verba de virtute, fieri audirent, atq; huius-

modi

modi loquenti anima afficerentur, ex auditu iugi
 & aspectu clam subreptum est, ut animo impri-
 merent lineamenta corporea, & voce auditum la-
 scivè mulcerent; nec jam animam, quam prius di-
 ligendo, ex hominis ore pendebant, sed corpus i-
 psū perversè nimis atq; improbè amarent.

Altera occasio fugienda est familiaritas &
 conversatio cum teneris adolescentibus, & ju-
 venibus imberbibus. Cave à nimia juvenum con-
 suetudine; inguit S. Ephrem de vita Spirit. Mul-
 ti enim corrupti sunt; & stulti evaserunt. S. Do-
 rotheus doctrina 9. ait: Adolescentulorum collo-
 quia & amicitias fuge ut amicitiam diaboli. Jux-
 ta Helinandum Monachum apud Vincentium
 Belvac. tom. 4. lib. 29. c. 144. Quantum periculū
 sexus affert in muliere, tantum ætas in puero. Pe-
 riculosa enim est ætas pueri, periculosiorq; socie-
 tas; periculosissima verò familiaritas. Unde le-
 gitur in vitis Patrum, non habendam esse familia-
 ritatem cum fæminâ, & puero. B. Isaias Abbas
 Orat. 3. monet: Si junior es; nè audeas corpori
 alterius manum adhibere. S. Basilii apud Bea-
 tum Petrum Damianum in Gomar. c. 15. statuit:
 Si deprehensus fuerit aliquis de Fratribus libenter
 cum pueris ridere, & ludere, & habere amicitias
 atatis infirmæ; tertio commonebitur, ut recedat
 ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis,
 & timoris Dei. Si non cessaverit, corripietur, ut
 dignus est, correptione severissimâ. Regula S.
 Pachomii divinitus per Angelum tradita jubet,
 ut Monachus adolescentum vel parvulorum inse-
 flator, vel qui osculo, vel qui aliquâ occasione
 curpi

turpi deprehensus fuerit; publice verberetur, & coronam amittat; decalvatusq; turpiter sputamenti obliniatur in facie; vinctusq; arctatus ferreis, carcerali sex mensibus angustia maceretur. &c. Idem S. Basilius *serm. de Abdicat.* monet Religiosum juvenem, ut æqualium suorum familiaritatem in Monasterio omnibus modis devitet; ait enim: *Juvenis sive ætate, sive animæ fueris, æqualium tuorum consuetudinem defugito; ab illisq; te non secus atq; ad ardentis simæ flammæ procul abducito; quando illorum operæ usus adversarius, plerosq; olim incendio dedit, & sempiterno igni cremandos addixit, ac spiritalis videlicet primò Charitatis vanâ quâdam specie illectos in teterrimam postea Pentapolitarum voraginem præcipites dedit. Quandocunq; assidendum est; aliquo semper intervallo ab eo assidendum. Quandocunq; capiendi somni causâ cubandum; cave, nè vestimenta inter se mutuò sibi vestra propinquent. Quoties verò aut tecum loquitur, aut ex adverso in conspectu psallit: Dejecto in humanum vultu tu illi respondeto: nè fortè interim, dum tu illius os defixis oculis contueris, suscepto ab hoste & malorum satore libidinis semine, corruptionis postea ac perditionis manipulos metas. Domi aut aliquo in loco, ubi quæ à vobis fiunt, videre qui possit, arbiter sit nemo, cave nè unâ cum eo simul deprehendaris unquam, eâ re videlicet, quod unâ cum eo divina eloquia meditari te dicas. Aliamvè quævis ob causam, etiam summè necessariam &c. Causam tanti periculi tradit idem Basilius *serm. 1. de Instit. Monachor.* dicens:*

Ple

Plerumque in adolescentum corporibus, tametsi summopere continentia macerare se studeant, nescio quomodo naturalis illi aetati coloris quasi decor quidam efflorescit; in quem qui inspexerint, ita libidinum plerumque stimulus solent permoveri. Unde S. Theodorus Studitarum Abbas suo successori inter alias leges, etiam istas reliquit & commendavit: *Non statues tibi diversorium, in quo sint etiam mulieres: sed apud Religiosos viros potius divertere, Non habebis in cella tua discipulum adolescentem, quo afficiare; sed ministeria tua obeant diversi Fratres, & minimè suspecti.*

210. Secundum Castitatis conservandæ medium in fugâ consistens est custodia & refræntatio sensuum externorum ab objectis illis, quæ phantasias turpes causare, & tentationes carnis excitare, ac quovis modo Castitati periculum adferre possunt. Et quidem de Visu monet Spiritus Sanctus. *Eccl. 9. Virginem nè conspicias; nè forte scandalizeris in decore illius. Noli circumspicere in vicis civitatis. Averte faciem tuam à muliere compta; & nè circumspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt; & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt: colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Et Eccl. 25. Nè respicias in mulieris speciem. Item Eccl. 42. Omni homini noli intendere in specie: & in medio mulierum noli commorari: de vestimentis enim procedit tinea; & à muliere iniquitas viri.* Idem monet S. Hieronymus Rustic. Monach. dicens: *Matrem ita vide, nè per*

per illam alias videre cogaris, quarum vultus cordi tuo hæreant, & tacitum vivat sub pectore vulnus. Et S. Basilius *serm. de Abdicat.* Cave, curiosus sis; neq. videre omnia volueris: nè ex eâ visione postea in animum tuum libidinum sanies redundet. Causam dat lib. de verâ Virginit. Quia qui curiose in vultus & formas hominum oculos defigit, is jactis luminum radiis veluti quibusdam incorporeis manibus, quacumq. voluerit, eminùs tangit; & quæ corporeis manibus attingere in potestate non habet, ea oculorum jactibus complectens, per eas, quas impressit animo, formas corpus omne ad injectas imagines voluptatis astibus jactat. Nam cum hausta luminibus formæ obtutus defixerit, atq. in anima voluptate mollita cerea instar conspectæ speciei imagines presserit, quamvis ille abeat, seorsumq. sit, qui huiusmodi formas impresserit, insignita animo conspecti species quod suum est, operatur, animamq. imaginibus ludit. Nec sanè quicquam proderit, corpus servare incorruptum; cum anima ad injectas sibi per aspectum corporalis amoris illecebras prostituta vitietur. Nam incorporeis manibus hunc jugiter, quem amat, amplectens, insitum medullitus animo secum semper & ubiq. circumfert; & quæ corporaliter exequi, nè deprehendatur, erubescit, ea perpetrare cogitatione non metuit. Subdit tandem: si igitur aspectus adeo perniciosi ignis materia efficitur; audiamus momentem Scripturam, ac dicentem: oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ innuant iusta. Quod si tactus quidam est, oculorum ad corpora jactus, sicuti cum in eos, qui morbo tenentur,

zur, oculorum obtutus diutius figimus morbi ipsius
confortes efficimur: ita profecto & cum voluptatis
indiciis injicimus oculos; animus voluptatis morbo
fit saucius. Dux & praevis ac pronubus oculorum
jactus est ejus, cujus manus ministrae sunt, tactus.
S. Cyprianus lib. de disciplin. & Bono pudicit. hor-
tatur, ut nihil consideretur curiose in vultibus
alienis scilicet

Lumina visu

Concipiunt flammās, parturiuntq; nefas.
Ergo puellares formas vultusq; decentes,
Aut verso, aut merso despicies capite.

uti canit S. Orientius Episcopus in Bibliothec. SS.
Patrum tom. 5. part. 3. Causa gravissimorum a-
quis diluvii expiandorum peccatorum significa-
tur Genes, his verbis: *Videntes Filii Dei filias*
hominum, quod essent pulchrae &c. Genes. 34. Di-
citur de filia Jacob: *egressa est Dina &c. quam*
cum vidisset Sichem filius Hemor, adamavit eam.
Genes. 39. Injecit Domina oculos suos in Joseph:
& inde concupiscentia. 1. Reg. 11. David vidit
mulierem &c. ac statim secutum est adulterium.
De longē vidit illam, in quā captus est. Mulier lon-
gē; libido propē; inquit S. Augustinus tom. 8. in
Psalm. 50. De senē & Judice, qui insidiatus est
Castitati Susannae ait Daniel Propheta c. 13. Spe-
cies decepit te, & concupiscentia subvertit cor tu-
um. Dicitur enim ibidem versa. 5. Videbant
eam senes quotidie ingredientem & deambulan-
tem, & exarserunt in concupiscentiam ejus. Nec
gentiles & Ethnicos latuit hoc periculum oculo-

Dd rum

rum malè custoditorum : nam Plato vocat oculos *Principium amoris*. Et Poeta canit : *Si nescis, oculi sunt in amore duces* ; Juxta Senecam *de remed. fortuit. Irritamenta sunt oculi vitiorum, duces scelerum*. Huic adulterium oculi ministrant ; huic domum, quam concupiscat. Cùm Sophocles videns adolescentem valdè formosum, diceret Pericli collegæ suo in officio Prætoris : En quàm speciosus adolescens ! respondit Pericles : *Decet Prætorem non modò manus, sed oculos & linguam habere abstinentes* ; uti refert Stobæus *serm. 5.* De Isæo scribit Philostratus *in Sophist.* quod, cùm quidam ei foeminam ostendens, interrogaret, num formosissima videretur, responderit : *Desii laborare oculis* ; docens, magnum esse oculorum morbum & periculosam infirmitatem, si hi sint proni ad mulieres conspiciendas. & ad vultus elegantes contemplandos. S. Basiliius *homil. 24. de libr. gentil.* refert, quod Alexander Magnus *Darii filias captivas admirabili formâ & decore conspicuas nec videre dignatus est* ; turpe esse existimans, victores his, quas ipsi superâssent, gentibus succumbere. Merito igitur Job pepigit fœdus cum oculis suis, ut nè cogitaret quidem de virgine. Et nè prius incautè aspiceret, quod postmodum invitius amaret ; ut inquit S. Hieronymus *in dictum locum. c. 31.*

De sensu Auditûs ait S. Basiliius *lib. de verâ virginit.* Nec minori studio aures obstruere curabit : nè quicquam in eas malum ac noxium influat ; neque in vectis extrinsecus per aures verbis agitetur animus. Nam *Auditus suavitatem vocis attingens*

gens, animam in lasciviam solvit. Et femina liquidiore voce ad oblectamentum auris, organi instar efficta est, & ad seductionem formata voluptatis. Quapropter Sectator Castitatis omni custodia servet cor suum, ut neq; per vocem profluens sermo auditorem demulceat ad voluptatis illecebram; neq; rursus extrinsecus in aurem ab alio inductus, ipsius cor ad concupiscentiam molliat. Quia adolescens ille Proverb. 7. aperuit aures suas voci mulieris blandientis; hæc irretivit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum; ut eam sequeretur, quasi bos ductus ad victimam; ignorans, quod ad vincula stultus trahatur; velut si avis festinet ad laqueum, & nescit, quod de periculo animæ illius agitur.

De sensu Tactus vide, quæ suprâ diximus. De Gustu ait S. Nilus orat. 2. de luxur. Qui ventrem cibus explet, & se caste victurum profitetur, ei similis est, qui dicit, in stipulâ se flammæ impetum fræno cohibiturum: quemadmodum enim furor ignis in stipulâ sevens coerceri non potest: ita luxuria vis in corpore cibus distento percurrens retineri nequit. Causam dat S. Basilius lib. de verâ virginit. dicens: ventre distento epulis, necesse est ea, quæ sub ipso sunt, membra ex humoris redundantia in profundo ferventis ad propria & naturalia officia moveri: quippè Superior venter suppetit illis incentiva libidinis. Ante omnia igitur adversus Gustum virgo totâ intentione pugnabit, fontesq; voluptatum ventris & impudicitia fomitum inde manantium à principio Ca-

D d 2

stita-

stutatis studio & ardore siccabit. Neq̃, verò sola es-
 scarum quantitas ubiq̃, probè metienda; sed &
 qualitas imprimis sapienter discernenda est. Pro-
 noxiis vitanda vitanda sunt, quæ carnis recessus
 intimos pungunt, & pruritus titillationesq̃, ex-
 citantia, corpora nostra perturbant, ac secretâ
 vi suâ inquietant. Undè Noster Laurentius
 Landtmeter commentans in illud Augustini in
 Regula: *carnem vestram domate jejuniis, & ab-*
stinentiâ escæ & potûs; quantum valetudo per-
mittit; ait, Religiosum obligari ad temperan-
 tiam; etiamsi aliàs non foret per se precepta, ob cu-
 stodiam castitatis: quia cum carnis titillationes fe-
 re oriantur ex abundantia humidi redundantis;
 vix restabit quandoq̃, aliud remedium, præsertim
 in forti & succulentâ etate, quàm strictior tempe-
 rantia, quæ siccet & refrigerat. Et S. Hierony-
 mus in Epist. ad Titum c. 3. Dicat quisq̃, quod vo-
 let; ego sequor conscientiam meam. Scio mihi ab-
 stinentiam & nocuisse intermissam, & profuisse
 repetitam. Potissimum verò mortificandus est
 gustus per abstinentioniam & exactiorem tempe-
 rantiam vesperi sub coenâ: quia solet diabolus sub
 vesperam maximè excitare homines ad gulam; ut
 noctu semisomnes & torpidos tentet per libidinem,
 aliosq̃, prævios motus, eosq̃, varios & multiplices,
 velut examen apum; ut ait S. Basilus homil. 14.
 Hæc de mediis, quæ in fugâ consistunt.

De aliis, quæ posita sunt in agendo & operan-
 do, cujusmodi sunt virtus Humilitatis, lectio &
 meditatio SS. Scripturarum, occupatio assidua &
 seria, oratio, frequens Sacramentorum Poeni-
 ten-

tentia & Eucharistia usus &c. jam supra fusi-
egimus ubi remedia contra tentationes attuli-
mus. Quibus tamen addi potest ex S. Basilio *lib.*
de vera Virginit. Reverentia sui ipsius, S. Angeli
custodis, & aliorum Angelorum, imò ipsius San-
ctissimæ Trinitatis. Sola, nullo prorsus hominum
teste, nihil quod sponso suo indignum sit, agere
ullâ ratione patietur; inquit præfatus Doctor.
Etsi enim adsit nemo; ipsa tamen sibi virgo adest,
debetq; præ omnibus seipsam revereri: Neq; enim
quæ reveretur cæteros, seipsam reverentiâ in-
dignam judicabit; verum seipsam primum, con-
scientiamq; suam reverebitur; etiamsi valde sit
sola; deinde astantem sibi custodem Angelum: An-
geli enim eorum, semper vident, inquit, faciem
Patris vestri, qui in cælis est. Neq; verò conve-
nit, ut Angeli ejus, cui credita est cura ac custodia
salutis nostræ, faciem aspernetur homo. Præ cun-
ctis autem ipsum sponsum suum (Christum) re-
verebitur, sibi assistentem, ipsiusq; Patrem, &
Spiritus Sanctum, ipsarum etiam Angelorum infi-
nitas multitudines, & unâ Sanctorum Patrum
beatissimos Spiritus: Nullus enim ex his est, quæ
non singula ubiq; consideret. Hæc ille.

§. 15.

De quarto medio ad operandum ex chari-
tate Dei, quod est virtus Obe-
dientia.

211. **R**Emotis iis impedimentis, quæ sunt ex-
tra nos, ut Honores, respectus huma-
nus,

Dd 3

nus,